

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) SPRENDIMAS

2013 m. balandžio 11 d.*

„Socialinė politika — Direktyva 1999/70/EB — Bendrasis ETUC, UNICE ir CEEP susitarimas dėl darbo pagal terminuotas sutartis — 2 punktas — Bendrojo susitarimo taikymo sritis — Laikinojo įdarbinimo įmonė — Laikinųjų darbuotojų paskyrimas dirbti laikinąja darbo jėga besinaudojančioje įmonėje — Paeiliui sudaromos terminuotos darbo sutartys“

Byloje C-290/12

dėl *Tribunale di Napoli* (Italija) 2012 m. gegužės 29 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2012 m. birželio 11 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Oreste Della Rocca

prieš

Poste Italiane SpA

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas E. Jarašiūnas, teisėjai A. Ó Caoimh (pranešėjas) ir G. C. Fernlund,

generalinė advokatė J. Kokott,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Poste Italiane SpA*, atstovaujamos advokato R. De Luca Tamajo,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* G. Palatiello,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos M. Szpunar ir B. Majczyna,
- Europos Komisijos, atstovaujamos C. Cattabriga ir M. van Beek,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinės advokatės nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

* Proceso kalba: italų.

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1999 m. kovo 18 d. Bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (toliau – Bendrasis susitarimas), esančio 1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvos 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis (OL L 175, p. 43; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 3 t., p. 368) priede, 2 ir 5 punktų išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant ginčą tarp O. Della Rocca ir įmonės *Poste Italiane SpA* (toliau – *Poste Italiane*) dėl su pastarąja susiklosčiusių darbo santykių.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

Direktyva 1999/70

- 3 Iš Direktyvos 1999/70, pagrįstos EB 139 straipsnio 2 dalimi, 14 konstatuojamosios dalies išplaukia, kad Bendrojo susitarimo šalys signatarės sudarydamos tokį susitarimą norėjo pagerinti darbo pagal terminuotas sutartis kokybę, užtikrindamos nediskriminavimo principo taikymą, ir sukurti bendruosius pagrindus, kurie neleistų piktnaudžiauti paeiliui nustatant terminuotas darbo santykius ar sudarant terminuotas darbo sutartis.
- 4 Kaip išdėstyta Direktyvos 1999/70 1 straipsnyje, šios direktyvos tikslas „įgyvendinti Bendrąjį susitarimą <...>, sudarytą <...> tarp bendrųjų skirtingų pramonės šakų organizacijų (ETUC, UNICE ir CEEP) ir pateikiamą šios direktyvos priede“.
- 5 Bendrojo susitarimo preambulės ketvirtoje pastraipoje numatyta:
„Šis susitarimas taikomas pagal terminuotas sutartis dirbantiems darbuotojams, išskyrus tuos, kuriuos laikino įdarbinimo agentūra perdavė juos samdančios įmonės žinion. Susitarimo šalys ketina svarstyti, ar reikia sudaryti panašų susitarimą dėl laikino įdarbinimo per agentūras.“
- 6 Bendrojo susitarimo 2 punktą „Taikymo sritis“ suformuluotas taip:
 1. Šis susitarimas taikomas pagal terminuotas darbo sutartis dirbantiems darbuotojams, kurių darbo sutartį arba darbo santykius apibrėžia kiekvienos valstybės narės teisė, kolektyvinės sutartys ar praktika.
 2. Valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais, ir (arba) socialiniai partneriai gali nustatyti, kad šis susitarimas netaikomas:
 - a) pirminio profesinio mokymo santykiams ir gamybinės praktikos programoms;
 - b) darbo sutartims ar darbo santykiams, sudarytiems ar nustatytiems pagal konkrečią valstybinę ar valstybės finansuojamą mokymo, integravimo ar profesinio perkvalifikavimo programą.“

7 Bendrojo susitarimo 3 punkte „Apibrėžimai“ nustatyta:

„1. Šiame susitarime „pagal terminuotą sutartį dirbantis darbuotojas“ – tai asmuo, dirbantis pagal darbo sutartį, tiesiogiai sudarytą tarp darbdavio ir darbuotojo, arba palaikantis tiesioginius darbo santykius su darbdaviu, kai darbo sutarties ar santykių pabaiga nustatoma pagal tokias objektyvias sąlygas, kaip konkreti diena, konkrečios užduoties įvykdymas ar konkretus įvykis;

<...>“

8 Bendrojo susitarimo 5 punkte „Piktnaudžiavimo prevencijos priemonės“ išdėstyta:

„1. Kad būtų neleidžiama piktnaudžiauti paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis ar nustatant terminuotus darbo santykius tais atvejais, kai nėra lygiaverčių teisinių priemonių, neleidžiančių piktnaudžiauti, valstybės narės, pasitarusios su socialiniais partneriais pagal nacionalinę teisę, kolektyvines sutartis ar praktiką, ir (arba) socialiniai partneriai, atsižvelgdami į konkrečių sektorių ir (arba) darbuotojų kategorijų reikmes, nustato vieną ar kelias iš toliau nurodytų priemonių:

- a) objektyvias priežastis, pateisinančias tokių sutarčių ar santykių atnaujinimą;
- b) maksimalią bendrą paeiliui sudaromų terminuotų darbo sutarčių ar nustatomų darbo santykių trukmę;
- c) tokių sutarčių ar santykių atnaujinimo skaičių.

<...>“

Direktyva 2008/104/EB

9 2008 m. lapkričio 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/104/EB dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones (OL L 327, p. 9) 5 ir 7 konstatuojamosios dalys suformuluotos taip:

„5) <...> bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas darbo sutartis preambulėje jį pasirašiusios šalys nurodė ketinančios apsvarstyti, ar reikia panašaus susitarimo dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones, ir nusprendė neįtraukti laikinųjų darbuotojų į Direktyvą dėl darbo pagal terminuotas darbo sutartis.

<...>

7) 2001 m. gegužės 21 d. socialiniai partneriai pripažino, kad jų derybose dėl darbo per laikinojo įdarbinimo įmones nebuvo pasiektas susitarimas.“

Italijos teisės aktai

Įstatyminis dekretas Nr. 368/01

10 2001 m. rugsėjo 6 d. Įstatyminio dekreto Nr. 368, susijusio su Direktyvos 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis įgyvendinimu (*decreto legislativo n. 368, attuazione della direttiva*

1999/70/CE relativa all'accordo quadro sul lavoro a tempo determinato concluso dall'UNICE, dal CEEP e dal CES; GURI, Nr. 235, 2001 m. spalio 9 d., p. 4, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 368/01), 1 straipsnyje nustatyta:

„1. Darbo sutartis gali būti terminuota dėl techninių, gamybos, organizavimo ar darbuotojų pavadavimo priežasčių.

2. Sutarties galiojimo termino nustatymas negalioja, jeigu jis tiesiogiai ar netiesiogiai nėra numatytas rašytiniame dokumente, kuriame nurodytos 1 dalyje numatytos priežastys.

3. Rašytinio dokumento kopiją darbdavys turi perduoti darbuotojui per penkias darbo dienas, skaičiuojamas nuo dienos, kai pradama dirbti.

4. Rašytinio dokumento nereikia, kai visiškai atsitiktiniai darbo santykiai netrunka daugiau nei dvylika dienų.“

11 Įstatyminio dekreto Nr. 368/01 4 straipsnyje dėl pratęsimo tvarkos numatyta:

„1. Terminuota darbo sutartis, gavus darbuotojo sutikimą, gali būti pratęsta tik vieną kartą, jeigu jos pradinė trukmė trumpesnė nei treji metai. Tokiu atveju leidžiama pratęsti tik kartą ir su sąlyga, jog pratęsimas grindžiamas objektyviomis priežastimis ir susijęs su tuo pačiu darbu, dėl kurio buvo sudaryta terminuota darbo sutartis. Tik šiuo atveju bendra tokios darbo sutarties trukmė negali viršyti trejų metų.

2. Darbdavys turi įrodyti, kad egzistuoja objektyvios galimą pratęsimą pateisinančios priežastys.“

12 Įstatyminio dekreto Nr. 368/01 5 straipsnyje „Termino pabaiga ir sankcijos. Paeiliui sudaromos darbo sutartys“ nurodyta:

„1. Jeigu darbo santykiai tęsiasi pasibaigus pradiniam ar vėliau pagal 4 straipsnį pratęstam laikotarpiui, darbdavys privalo 20 % padidinti darbuotojo atlyginimą už kiekvieną dieną iki dešimtosios dienos ir 40 % už kiekvieną papildomą dieną.

2. Jeigu darbo santykiai tęsiasi praėjus dvidešimčiai dienų, kai darbo sutartis sudaryta trumpesniam nei šešių mėnesių terminui, o kitais atvejais – praėjus trisdešimčiai dienų, laikoma, kad pasibaigus šiems terminams darbo sutartis yra neterminuota.

3. Jeigu darbuotojas per dešimt dienų, skaičiuojamų nuo sutarties, kurios trukmė yra šeši mėnesiai arba trumpesnė, galiojimo pabaigos dienos, arba, jeigu sutarties galiojimo terminas yra ilgesnis nei šeši mėnesiai, – per dvidešimt dienų pagal 1 straipsnį dar kartą įdarbinamas pagal terminuotą darbo sutartį, antroji darbo sutartis laikoma sudaryta neterminuotam laikotarpiui.

4. Esant dviem paeiliui sudarytoms terminuotoms darbo sutartims, t. y. sudarius jas nenutrūkstamai, darbo sutartis laikoma sudaryta neterminuotam laikotarpiui nuo pirmosios darbo sutarties sudarymo dienos.“

Įstatyminis dekretas Nr. 276/03

13 Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad 2003 m. rugsėjo 10 d. Įstatyminiame dekrete Nr. 276 dėl 2003 m. vasario 14 d. Įstatymo Nr. 30 dėl deleguotų galių užimtumo ir darbo rinkos srityje įgyvendinimo (*decreto legislativo n. 276, attuazione delle deleghe in materia di occupazione e mercato del lavoro, di cui alla legge 14 febbraio 2003, n. 30*; GURI, Nr. 235, paprastasis priedas, 2003 m. spalio 9 d., p. 5, toliau – Įstatyminis dekretas Nr. 276/03) darbo pagal

terminuotas sutartis, sudarytas su laikinojo įdarbinimo agentūra, srityje nukrypstanta nuo Įstatyminio dekreto Nr. 368/01, kiek jame numatyta, kad šios darbo sutartys gali būti terminuotos ir pratęstos be pateisinamo pagrindo laikantis tik netiesiogiai iš Bendrijos teisės kylančios tvarkos.

- 14 Įstatyminiame dekrete Nr. 276/03 sutartis dėl įdarbinimo per laikinojo įdarbinimo įmones („somministrazione di lavoro“) apibrėžiama kaip sutartis, pagal kurią darbuotojai paskiriami neterminuotam arba terminuotam laikotarpiui dirbti laikinąja darbo jėga besinaudojančio subjekto naudai jo prižiūrimi ir vadovaujami. Taigi kalbama apie sutartį tarp dviejų asmenų, t. y. laikinojo įdarbinimo įmonės („somministratore“) ir laikinąja darbo jėga besinaudojančio subjekto („utilizzatore“), pagal kurią pirmoji atlygintinai antrajam paskiria pačios įdarbintą darbuotoją dirbti antroje įmonėje. Kartu su šia sutartimi dėl darbuotojų paskyrimo dirbti sudaroma darbo sutartis tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir darbuotojo.
- 15 Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 20 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad paskirti dirbti darbuotoją pagal terminuotą darbo sutartį leidžiama dėl techninių, gamybos, organizavimo ar darbuotojų pavadavimo priežasčių, net jei jos susijusios su įprasta laikinąja darbo jėga besinaudojančio subjekto veikla. Nacionalinėse kolektyvinėse darbo sutartyse gali būti numatyta, kad kiekybiniai apribojimai dėl darbuotojo paskyrimo dirbti terminuotam laikotarpiui gali būti apibrėžti net ir nesilaikant vienodos tvarkos.
- 16 Kaip numatyta Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 21 straipsnyje, sutartis dėl darbuotojo paskyrimo dirbti turi būti sudaryta raštu, joje, be kita ko, turi būti nurodyti 20 straipsnio 3 ir 4 dalyse numatyti techninio, gamybos, organizavimo ar darbuotojų pavadavimo atvejai ir priežastys. Šią informaciją laikinojo įdarbinimo įmonė raštu perduoda darbuotojui, kai sudaroma darbo sutartis arba kai šis darbuotojas perduodamas laikinąja darbo jėga besinaudojančiam subjektui.
- 17 Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 22 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad kai darbuotojas perduodamas terminuotam laikotarpiui, darbo santykiams tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir darbuotojo taikomos Įstatyminio dekreto Nr. 368/01 nuostatos, kiek jos atitinka Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 nuostatas, išskyrus jo 5 straipsnio 3 ir paskesnes dalis. Pradinis darbo sutarties terminas bet kuriuo atveju gali būti pratęstas esant darbuotojo sutikimui ir sudarant rašytinį dokumentą laikinojo įdarbinimo įmonės kolektyvinėje sutartyje numatytais atvejais ir laikotarpiu.
- 18 Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 27 straipsnyje nustatyta, kad jeigu perduodant darbuotoją nesilaikoma šio įstatyminio dekreto 20 ir 21 straipsniuose numatytų ribojimų ir sąlygų, darbuotojas gali teikti prašymą, kuris gali būti paduotas tik laikinąja darbo jėga besinaudojančiam subjektui, kad būtų pripažinta, jog nuo jo paskyrimo dirbti pradžios tarp jo ir šios įmonės yra nustatyti darbo santykiai.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 19 O. Della Rocca su *Obiettivo Lavoro SpA* (toliau – *Obiettivo Lavoro*), laikinojo įdarbinimo įmone, paeiliui sudarė tris terminuotas darbo sutartis, pagal kurias jis buvo paskirtas dirbti paštininku *Poste Italiane*. Šios sutartys atitinkamai apėmė laikotarpius nuo 2005 m. lapkričio 2 d. iki 2006 m. sausio 31 d., nuo 2006 m. vasario 2 d. iki 2006 m. rugsėjo 30 d. ir nuo 2006 m. spalio 2 d. iki 2007 m. sausio 31 d. Šios darbo sutartys buvo sudarytos terminuotos sutarties dėl darbuotojo paskyrimo dirbti, sudarytos tarp *Obiettivo Lavoro* ir *Poste Italiane*, pagrindu dėl pašto išvežiojimo paslaugas Kampanijos regione teikiančių darbuotojų pavadavimo. Nustatyta, kad tik sutartyje dėl darbuotojo paskyrimo dirbti, o ne terminuotose darbo sutartyse numatytos objektyvios priežastys, pateisinančios jų sudarymą ar atnaujinimą.

- 20 O. Della Rocca manymu, sutarties dėl darbuotojo paskyrimo laikinai dirbti sudarymo priežastys buvo „neaiškios ir nesvarbios“ ir jos pratęsimas nebuvo motyvuotas, todėl jis pareiškė ieškinį *Tribunale di Napoli* prašydamas pripažinti, jog, atsižvelgiant į tokio paskyrimo neteisėtumą pagal Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 20, 21 ir 27 straipsnius, su *Poste Italiane* jį saistė neterminuoti darbo santykiai.
- 21 Kaip mano *Poste Italiane*, sutarties dėl darbuotojo paskyrimo dirbti taikymą pateisinančios priežastys buvo tinkamai nurodytos ir realios. Be to, darbo sutarčių, sudarytų tarp *Obiettivo Lavoro* ir O. Della Rocca, atnaujinimui nebuvo taikomi jokie teisės aktuose nustatyti apribojimai, nes Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 22 straipsnyje nenumatyta galimybė taikyti Įstatyminio dekreto Nr. 368/01 5 straipsnio 3 ir 4 dalis tokio pobūdžio sutartims.
- 22 Nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą *Tribunale di Napoli* nurodo, kad iš 22 straipsnio matyti, jog nukrypstant nuo bendrosios teisės terminuotų darbo sutarčių srityje nacionalinės teisės aktuose nenustatytas joks laikinojo įdarbinimo įmonėms taikomas apribojimas dėl terminuotų darbo sutarčių atnaujinimo. Iš tiesų, nors Įstatyminiame dekrete Nr. 368/01 numatyta, kad sutarties sudarymo ir jos pratęsimo pateisinimas susijęs su darbdavio poreikiais, Įstatyminiu dekretu Nr. 276/03 leidžiama sudaryti terminuotas darbo sutartis, jeigu sutartis dėl darbuotojo paskyrimo taip pat buvo sudaryta terminuotam laikotarpiui. Tik pastaroji sutartis pagal Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 20 straipsnio 4 dalį ir 27 straipsnio 1 dalį turi būti pateisinta techniniais, organizavimo ar gamybos poreikiais.
- 23 Vis dėlto *Tribunale di Napoli* abejoja dėl šio teisės akto atitikties Bendrojo susitarimo 5 punktui.
- 24 Šiuo klausimu šis teismas mano, kad visų pirma reikia išsiaiškinti, ar darbo santykiai tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir laikinojo darbuotojo ar tarp šio darbuotojo ir įmonės laikinojo darbo naudotojos patenka į Bendrojo susitarimo taikymo sritį. Iš tiesų, nors pagal šio susitarimo preambulę susitarimas netaikomas, iš 2010 m. rugsėjo 15 d. Nutarties *Briot (C-386/09, Rink. p. I-8471)* 36 punkto matyti, kad darbo santykiams tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir laikinojo darbuotojo ir toliau taikomas Bendrasis susitarimas, nes Direktyva 2008/104 taikoma tik darbo santykiams, nustatytiems tarp šio darbuotojo ir įmonės laikinojo darbo naudotojos.
- 25 Antra, tuo atveju, jei būtų taikomas Bendrasis susitarimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar, nesant kitų prevencinių priemonių, Bendrojo susitarimo 5 punkto 1 dalies a papunkčiui neprieštarauja tai, kad techniniais, organizavimo ar gamybos poreikiais grindžiamos priežastys, kuriomis pateisinama sutartis dėl darbuotojo paskyrimo laikinai dirbti (susijusios ne su laikinojo įdarbinimo įmone, bet su įmone laikinojo darbo naudotoja ir nesusijusios su konkrečiais darbo santykiais), yra pakankamos terminuotos darbo sutarties tarp laikinojo darbuotojo ir laikinojo įdarbinimo įmonės sudarymui ir jos pratęsimui pateisinti.
- 26 Galiausiai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar šiuo punktu leidžiama trečiajai šaliai, šiuo atveju įmonei laikinojo darbo naudotojai, perkelti su piktnaudžiavimu sudarant terminuotas sutartis susijusias pasekmes. Iš tiesų, kadangi laikinojo įdarbinimo įmonės užsiima tik tarpininko veikla ir gali neprisiimti jokios tiesiogiai su įmonės veikla susijusios rizikos, darbuotojai savo ieškinius reguliariai grįstų Įstatyminio dekreto Nr. 276/03 27 straipsnio 1 dalimi, todėl darbdavys išvengtų sankcijos.
- 27 Tokiomis aplinkybėmis *Tribunale di Napoli* nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar, atsižvelgiant į nutarties [minėta Nutartis *Briot*] 36 punkte pateiktus vertinimus, direktyva [1999/70], būtent [Bendrojo susitarimo] 2 punktas, apima ir terminuotus darbo santykius tarp paskirto dirbti darbuotojo ir laikinojo įdarbinimo įmonės ar tarp paskirto dirbti darbuotojo ir įmonės laikinojo darbo naudotojos ir ar direktyva [1999/70] reglamentuoja šiuos santykius?

2. Ar, nesant kitų ribojamųjų priemonių, nuostata, pagal kurią terminuota darbo sutartis su laikinojo įdarbinimo įmone sudaroma ir atnaujinama ne dėl šios įmonės techninių, organizavimo ar gamybos poreikių, susijusių su specifiniais terminuotais darbo santykiais, o dėl bendrų laikinąja darbo jėga besinaudojančios įmonės poreikių, nesusijusių su specifiniais darbo santykiais, atitinka direktyvos [1999/70] 5 punkto 1 dalies a papunkčio reikalavimus, ar vis dėlto tai yra šios direktyvos apėjimas? Ar direktyvos [1999/70] 5 punkto 1 dalies a papunktyje nurodyti objektyvūs reikalavimai turi būti įtvirtinti raštu ir apimti specialius terminuotus darbo santykius ir jų atnaujinimą, taigi ar nuoroda į bendrojo pobūdžio objektyvius reikalavimus, kuriais buvo grindžiama sutartis dėl darbuotojo paskyrimo dirbti, atitinka 5 punkto 1 dalies a papunkčio nuostatą?
3. Ar pagal direktyvos [1999/70] 5 punktą draudžiama, kad piktnaudžiavimo pasekmių kultų trečiajam asmeniui, šiuo atveju laikinąja darbo jėga besinaudojančiai įmonei?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 28 *Poste Italiane* tvirtina, kad pateikti prejudiciniai klausimai nėra reikšmingi, nes jie susiję su Bendrojo susitarimo taikymu darbo santykiams tarp laikinojo darbuotojo ir laikinojo įdarbinimo įmonės, o pagrindinėje byloje O. Della Rocca nurodo tik sutarties dėl darbuotojo paskyrimo dirbti, sudarytos tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir laikinąja darbo jėga besinaudojančios įmonės, neteisėtumą.
- 29 Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, Rink. p. I-5667, 27 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).
- 30 Reikia pripažinti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimai susiję su Bendrojo susitarimo aiškinimu nagrinėjant realią bylą, kurioje, kaip matyti iš šio sprendimo 20 ir 21 punktų, O. Della Rocca ginčija ne tik darbuotojo paskyrimą, bet ir jo darbo sutarčių su laikinojo įdarbinimo įmone atnaujinimą, nors *Poste Italiane* tvirtina, kad atnaujinant šias sutartis buvo laikomasi nacionalinės teisės aktuose nustatytų reikalavimų, todėl prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar nacionalinės teisės aktai suderinami su Bendruoju susitarimu.
- 31 Todėl reikia pripažinti, kad šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra priimtinas.

Dėl pirmojo klausimo

- 32 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar Direktyvą 1999/70 ir Bendrąjį susitarimą reikia aiškinti taip, kad jie taikomi terminuotiems darbo santykiams tarp laikinojo darbuotojo ir laikinojo įdarbinimo įmonės ar tarp tokio darbuotojo ir laikinąja darbo jėga besinaudojančios įmonės.
- 33 Visų pirma reikia pabrėžti, kad toks laikinasis darbuotojas kaip O. Della Rocca patenka į Direktyvos 2008/104 taikymo *ratione materiae* sritį. Vis dėlto neginčijama, kad ši direktyva, kuri į nacionalinę teisę turėjo būti perkelta vėliausiai 2011 m. gruodžio 5 d., nėra taikoma *ratione temporis*

pagrindinėje byloje, nes aptariami laikinojo įdarbinimo laikotarpiai apima laikotarpį nuo 2005 m. lapkričio 2 d. iki 2007 m. sausio 31 d. Šiomis aplinkybėmis prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas pagrįstai klausia tik dėl Bendrojo susitarimo taikymo tokiam darbuotojui.

- 34 Šiuo klausimu reikia priminti, kaip jau buvo nusprendęs Teisingumo Teismas, kad iš Bendrojo susitarimo 2 punkto 1 dalies išplaukia, jog jo taikymo sritis apibrėžta plačiai, bendrai nurodant „pagal terminuotas darbo sutartis dirbančius darbuotojus, kurių darbo sutartį arba darbo santykius apibrėžia kiekvienos valstybės narės teisė, kolektyvinės sutartys ar praktika“. Be to, Bendrojo susitarimo 3 punkto 1 dalyje įtvirtinta sąvoka „pagal terminuotas darbo sutartis dirbantys darbuotojai“, kaip tai suprantama pagal Bendrąjį susitarimą, apima visus darbuotojus, ir nedaroma skirtumo pagal tai, ar jų darbdavys yra privatus, ar viešas (2006 m. liepos 4 d. Sprendimo *Adeneler ir kt.*, C-212/04, Rink. p. I-6057, 56 punktas).
- 35 Vis dėlto Bendrojo susitarimo taikymo sritis nėra neribota. Iš pačios Bendrojo susitarimo 2 punkto 1 dalies formuluotės matyti, kad sutarčių ir darbo santykių, kuriems taikomas šis bendrasis susitarimas, apibrėžimas kyla ne iš jo paties ar Sąjungos teisės, bet iš nacionalinės teisės ir (arba) praktikos. Be to, Bendrojo susitarimo 2 punkto 2 dalimi valstybėms narėms suteikiama diskrecija taikyti Bendrąjį susitarimą tam tikroms darbo sutarčių ar darbo santykių kategorijoms. Iš tiesų Bendrojo susitarimo 2 punkto 2 dalis suteikia galimybę valstybėms narėms ir (arba) socialiniams partneriams netaikyti šio susitarimo „pirminio profesinio mokymo santykiams ir gamybinės praktikos programoms“ ir „darbo sutartims ar darbo santykiams, sudarytiems ar nustatytiems pagal konkrečią valstybinę ar valstybės finansuojamą mokymo, integravimo ar profesinio perkvalifikavimo programą“ (žr. 2012 m. kovo 15 d. Sprendimo *Sibilio*, C-157/11, 42, 52 ir 53 punktus).
- 36 Panašiai iš Bendrojo susitarimo preambulės ketvirtos pastraipos aiškiai matyti, kad jis netaikomas pagal terminuotas sutartis dirbantiems darbuotojams, kuriuos laikinojo įdarbinimo įmonė paskiria dirbti laikinąja darbo jėga besinaudojančioje įmonėje, nes šio bendrojo susitarimo šalys ketina sudaryti panašų susitarimą dėl laikinojo įdarbinimo. Laikinis darbas reglamentuojamas būtent Direktyvoje 2008/104, kurią, kaip matyti iš jos 5 ir 7 konstatuojamųjų dalių, Sąjungos teisės aktų leidėjas priėmė žlugus deryboms tarp socialinių partnerių dėl tokio susitarimo sudarymo.
- 37 Šiuo klausimu reikia nurodyti, kad Bendrojo susitarimo preambulėje numatyta taikymo išimtis susijusi su pačiu laikinuoju darbuotoju, o ne su vienais ar kitais jo darbo santykiais, taigi jo darbo santykiams tiek su laikinojo įdarbinimo įmone, tiek su laikinąja darbo jėga besinaudojančia įmone šis susitarimas netaikomas.
- 38 Pagal Teisingumo Teismo praktiką Sąjungos teisės akto preambulė neturi privalomosios teisinės galios ir ją negalima remtis siekiant nukrypti nuo pačių konkrečiau akto nuostatų arba aiškinti jas akivaizdžiai priešingai jų tekstui (žr., be kita ko, 1998 m. lapkričio 25 d. Sprendimo *Manfredi*, C-308/97, Rink. p. I-7685, 30 punktą; 2005 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Deutsches Milch-Kontor*, C-136/04, Rink. p. I-10095, 32 punktą; 2009 m. balandžio 2 d. Sprendimo *Tyson Parketthandel*, C-134/08, Rink. p. I-2875, 16 punktą ir 2012 m. birželio 28 d. Sprendimo *Caronna*, C-7/11, 40 punktą).
- 39 Vis dėlto šioje byloje reikia konstatuoti, kad Bendrojo susitarimo preambulėje numatyta išimtis pakartota šio susitarimo 3 punkto 1 dalyje, kurioje numatyta, kad šis bendrasis susitarimas taikomas tik darbo santykiams, „tiesiogiai“ palaikomiems su darbdaviu.
- 40 Be to, laikinųjų darbuotojų paskyrimas dirbti yra sudėtinga ir specifinė darbo teisės sritis, apimanti, kaip matyti iš šio sprendimo 32 ir 37 punktų, dvigubus darbo santykius tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir laikinojo darbuotojo ir tarp šio darbuotojo ir laikinąja darbo jėga besinaudojančios įmonės, taip pat su paskyrimu dirbti susijusius santykius tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir laikinąja darbo jėga besinaudojančios įmonės. Bendrajame susitarime nėra jokios nuostatos dėl šių specifinių aspektų.

- 41 Priešingai, reikia konstatuoti, kad 1996 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 96/71/EB dėl darbuotojų komandiravimo paslaugų teikimo sistemoje (OL L 18, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 2 t., p. 431) 1 straipsnio 3 dalies c punkte aiškiai nurodyta, kad ši direktyva taikoma, kai laikinojo įdarbinimo įmonė ar įdarbinimo agentūra komandiruoja darbuotoją laikinąja darbo jėga besinaudojančiai įmonei su sąlyga, kad komandiruotės metu laikinojo įdarbinimo įmonė ar įdarbinimo agentūra ir darbuotojas saistomi darbo santykiais. 1991 m. birželio 25 d. Tarybos direktyvos 91/383/EEB, pateikiančios papildomas priemones, skatinančias gerinti terminuotuose arba laikinuose darbo santykiuose esančių darbuotojų saugą ir sveikatą darbe (OL L 206, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 1 t., p. 418), 1 straipsnio 2 punkte taip pat aiškiai nustatyta, kad ši direktyva taikoma tarp laikinojo įdarbinimo įmonės ir darbuotojo susiklosčiusiems laikiniams darbo santykiams.
- 42 Iš to matyti, kad laikinojo darbuotojo, kurį laikinojo įdarbinimo įmonė paskiria dirbti laikinąja darbo jėga besinaudojančioje įmonėje, terminuoti darbo santykiai nepatenka nei į Bendrojo susitarimo, nei į Direktyvos 1999/70 taikymo sritį.
- 43 Tokia išvada visiškai neprieštarauja Teisingumo Teismo sprendimui minėtoje Nutartyje *Briot*. Iš tikrųjų šioje byloje, pripažinęs, kad, nepratęsus laikinojo darbuotojo terminuotos darbo sutarties, kuri pasibaigė dėl to, kad suėjo jos terminas, iki veiklos, kuriai vykdyti atitinkamas laikinasis darbuotojas buvo įdarbintas, perdavimo dienos, nepažeista 2001 m. kovo 12 d. Tarybos direktyva 2001/23/EB dėl valstybių narių įstatymų, skirtų darbuotojų teisių apsaugai įmonių, verslo arba įmonių ar verslo dalių perdavimo atveju, suderinimo (OL L 82, p. 16; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 98), Teisingumo Teismas tik nurodė minėtos nutarties 36 punkte, kad toks sprendimas nepažeidžia apsaugos, kuria laikinasis darbuotojas prireikus galėtų pasinaudoti nuo piktnaudžiavimo paeiliui sudarant terminuotas darbo sutartis pagal kitas Sąjungos teisės nuostatas, visų pirma Direktyvą 1999/70/EB, ir jų išaiškinimo, kurį turi pateikti Teisingumo Teismas.
- 44 Konkrečiai iš Direktyvos 1999/70 ir Bendrojo susitarimo aiškinimo šio sprendimo 34–42 punktuose matyti, kad laikinojo darbuotojo, kurį laikinojo įdarbinimo įmonė paskiria dirbti laikinąja darbo jėga besinaudojančioje įmonėje, terminuoti darbo santykiai nepatenka nei į šios direktyvos, nei į Bendrojo susitarimo taikymo sritį.
- 45 Todėl atsakymas į pirmąjį klausimą turi būti toks: Direktyvą 1999/70 ir Bendrąjį susitarimą reikia aiškinti taip, kad jie netaikomi nei terminuotiems darbo santykiams tarp laikinojo darbuotojo ir laikinojo įdarbinimo įmonės, nei terminuotiems darbo santykiams tarp tokio darbuotojo ir laikinąja darbo jėga besinaudojančios įmonės.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 46 Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, nebereikia atsakyti į antrąjį ir trečiąjį klausimus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 47 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiai teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

1999 m. birželio 28 d. Tarybos direktyvą 1999/70/EB dėl Europos profesinių sąjungų konfederacijos (ETUC), Europos pramonės ir darbdavių konfederacijų sąjungos (UNICE) ir Europos įmonių, kuriose dalyvauja valstybė, centro (CEEP) bendrojo susitarimo dėl darbo pagal terminuotas sutartis ir 1999 m. kovo 18 d. Bendrąjį susitarimą dėl darbo pagal terminuotas sutartis, esantį šios direktyvos priede, reikia aiškinti taip, kad jie netaikomi nei terminuotiems darbo santykiams tarp laikinojo darbuotojo ir laikinojo įdarbinimo įmonės, nei terminuotiems darbo santykiams tarp tokio darbuotojo ir laikinąja darbo jėga besinaudojančios įmonės.

Parašai.